

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów	11
Przedmowa.....	13
Rozdział 1	
Pojęcie prawa	17
1. Wprowadzenie	17
2. Natura jako źródło prawa i jego treści.....	18
3. Prawo jako zjawisko kulturowe.....	19
4. <i>Ius i lex</i>	24
5. Prawo w znaczeniu przedmiotowym i prawa podmiotowe	26
6. Prawo jako wytwór państwa.....	26
Rozdział 2	
Prawodawstwo, orzecznictwo i nauka prawa. Doktryna prawna.	
Pozytywność prawa	29
1. Autorytet prawodawcy, badaczy prawa i sędziów.....	29
2. Doktryna prawna	32
3. Badanie i nauczanie prawa.....	33
4. Nauka prawa. Pozytywizm prawniczy i dogmatyka prawnicza.....	35
5. Doktryna prawna a nauka prawa.....	37
6. Doktryna prawna a orzecznictwo.....	39
7. Doktryna prawna a prawodawstwo	40
8. Pozytywność i zmiana prawa	43
Rozdział 3	
Relacja prawa i moralności z perspektywy doktryny prawnej.....	47
1. Wartości. Systemy etyczne a moralność.....	47
2. Moralność kooperatywna i moralność partykularna	49
3. Moralne elementy prawa	51
4. Racje moralne w ustalaniu treści prawa.....	54

Rozdział 4

Funkcje prawa i ich realizacja	57
1. Funkcje prawa w ogólności	57
2. Funkcje pierwotne prawa	58
2.1. Funkcja 1. Bezpośrednie wpływianie na zachowanie adresatów prawa ...	58
2.2. Funkcja 2. Rozdział dóbr i ciężarów	61
2.3. Funkcja 3. Regulacja sporów	64
2.4. Funkcja 4. Stwarzanie ram normatywnych do działania adresatów w sferze prawa prywatnego	67
3. Funkcje wtórne prawa	68

Rozdział 5

Źródła prawa	71
1. Różne rozumienia źródeł prawa	71
2. Akty prawne. Akty normatywne	73
3. Budowa aktu normatywnego	74
4. Nowelizacja, tekst jednolity, inkorporacja, kodyfikacja	77
5. Publikacja aktów normatywnych	79
6. Zasady powoływania aktów normatywnych i przepisów prawa	80

Rozdział 6

Przepis prawny. Norma prawna	83
1. Znaczenie terminów „przepis prawny” i „norma prawna”	83
2. Kwestia struktury normy prawnej	84
2.1. Norma trójelementowa	84
2.2. Struktura norm sprzężonych	88
2.3. Norma dwuelementowa	89
3. Rodzaje przepisów prawnych	90
3.1. Przepisy zupełne i niezupełne	90
3.2. Rodzaje przepisów niezupełnych	91
3.2.1. Przepisy odsyłające	91
3.2.2. Przepisy wprowadzające	94
3.2.3. Przepisy intertemporalne	94
3.2.4. Przepisy derogacyjne	95
4. Zasady prawa i zwykłe normy (reguły prawne)	96

Rozdział 7

Instytucja prawna	101
--------------------------------	------------

Rozdział 8

System prawa	105
1. Pojęcie systemu. Systemowy charakter prawa	105

2. Hierarchiczna struktura prawa	107
3. Wewnętrzna niesprzeczność systemu prawa.....	109
3.1. Rodzaje sprzeczności w prawie.....	109
3.2. Narzędzia służące do usuwania sprzeczności norm w procesie stosowania prawa.....	112
3.3. Inne przypadki niezgodności norm prawnych.....	115
4. Zupełność systemu prawa	116
5. Gałęzie prawa	119

Rozdział 9

Obowiązki prawa	123
1. Zewnętrzny aspekt obowiązywania prawa.....	123
2. Wewnętrzny aspekt obowiązywania prawa.....	125
2.1. Formalne kryteria obowiązywania normy prawnej.....	126
2.2. Behawioralne kryterium obowiązywania normy prawnej	128
2.3. Aksjologiczne kryterium obowiązywania normy prawnej.....	130
3. Zakresy obowiązywania prawa	131
3.1. Terytorialny zakres obowiązywania prawa.....	131
3.2. Personalny zakres obowiązywania prawa	132
3.3. Obowiązki prawa w czasie	133

Rozdział 10

Stosunek prawny i fakty prawne	137
1. Stosunek prawny w ogólności.....	137
2. Elementy stosunku prawnego.....	140
2.1. Podmioty stosunku prawnego (podmioty prawa).....	140
2.1.1. Osoby fizyczne.....	141
2.1.2. Zdolność prawna.....	141
2.1.3. Zdolność do czynności prawnych	142
2.2. Osoby prawne	143
2.2.1. Zdolność prawna osób prawnych.....	144
2.2.2. Zdolność do czynności prawnych osób prawnych	145
2.2.3. Jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi	147
2.3. Strony stosunku prawnego.....	148
2.4. Przedmiot stosunku prawnego.....	148
2.5. Treść stosunku prawnego.....	149
3. Fakty prawne.....	149

Rozdział 11

Odmiany prawodawstwa	153
1. Prawo materialne i prawo procesowe	153
2. Prawo publiczne i prawo prywatne.....	154

3. Normy prawne względnie wiążące i bezwzględnie wiążące	157
Rozdział 12	
Metodologia doktryny prawnej	161
1. O metodologii w ogólności	161
2. Kontekst odkrycia i kontekst uzasadnienia.....	164
3. Wnioskowania prawnicze	165
Rozdział 13	
Stosowanie prawa.....	171
1. Przestrzeganie prawa a stosowanie prawa	171
2. Odróżnienie tworzenia prawa i stosowania prawa.....	172
3. Akty i proces stosowania prawa	174
4. Luki w prawie.....	180
5. Wartości prawne w stosowaniu prawa	184
5.1. Ideologia związanej decyzji sądowej.....	185
5.2. Ideologia swobodnej decyzji sądowej.....	185
Rozdział 14	
Wykładnia prawa	187
1. Rozumienie i wykładnia prawa	187
2. Szerokie i wąskie rozumienie wykładni prawa	189
3. Dyrektywy wykładni prawa	191
3.1. Grupy dyrektyw ze względu na kontekst wykładni.....	191
3.2. Wykładnia językowa	193
3.2.1. Dyrektywa nakazująca zastosowanie definicji legalnych (DJ1)	194
3.2.2. Domniemanie języka powszechnego (DJ2)	195
3.2.3. Domniemanie języka prawnego (DJ3).....	197
3.2.4. Dyrektywa zakazująca rozumieć identyczne zwroty różnie (DJ4).....	198
3.2.5. Dyrektywa zakazująca rozumieć różne zwroty tak samo (DJ5) ...	198
3.2.6. Dyrektywa nakazująca uznawanie każdego zwrotu za istotny dla rozumienia przepisów (DJ6).....	199
3.3. Wykładnia systemowa	199
3.3.1. Obowiązek wykładni unikającej niezgodności norm prawnych (DS1)	199
3.3.2. Obowiązek wykładni zgodnej z zasadami prawa (DS2)	200
3.3.3. Obowiązek wykładni zgodnie z wewnętrzną systematyką aktu normatywnego (DS3)	200
3.4. Wykładnia funkcjonalna.....	201
3.4.1. Dyrektywa wykładni celowościowej (DF1).....	201

3.4.2. Dyrektywa nakazująca uwzględniać skutki ustalenia danego znaczenia normy (DF2).....	202
3.4.3. Dyrektywa nakazująca uwzględniać powszechnie uznawane normy moralne (DF3)	203
3.4.4. Dyrektywa nakazująca uwzględniać możliwość spełnienia obowiązku (DF4)	203
3.5. Wykładnia prawnoporównawcza.....	203
3.6. Wykładnia historyczna.....	204
4. Wykładnia a wartości prawne. Normatywne teorie wykładni.....	204
5. Wykładnia literalna, rozszerzająca i zwężająca	207
6. Metodyka i retoryka wykładni	208
7. Rodzaje wykładni ze względu na podmiot, który ją przeprowadza	211
Literatura.....	217